

ДЕПАРТАМЕНТ ЗА ИНФОРМАЦИЯ И УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА УЧИТЕЛИ

УТВЪРЖДАВАМ:

ДИРЕКТОР:

ПРОФ. ДН ДИМИТЪР ВЕСЕЛИНОВ

ПИСМЕН ИЗПИТ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОБРАЗОВАНИЕТО

ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА IV ПКС
(КОНСПЕКТ)

I. ТЕМИ:

1. Образователната система на Р. България.
Обща характеристика, основни степени и институции.
2. Управление на институциите от системата на предучилищното и училищното образование.
Методологически основи, принципи и изисквания. Управление на училището (детската градина, центъра и др.).
3. Цел и целеполагане.
Същностни характеристики на целта и целеполагането в управлението. Технология на управлението по цели и използването ѝ в институциите от системата на предучилищното и училищното образование.
4. Планирането като функция на управлението.
Същност и дефиниция. Методи на планиране. Планиране на развитието на институциите от системата на предучилищното и училищното образование. Разработване на стратегия и програма за развитие на училището, детската градина, центъра и др.
5. Организирането като функция на управлението.
Същност и дефиниция. Място на тази функция в пълния управленски цикъл. Организация на управлението в институциите от системата на предучилищното и училищното образование – постижения, организационни проблеми и предизвикателства.
6. Мотивирането като функция на управлението.

Същност и дефиниране на мотивацията. Вътрешна и външна мотивация. Разясняване на целите и мотивиране на педагогическия персонал за тяхното постигане. Условия и фактори за правилно мотивиране в условията на модерния училищен мениджмънт и лидерство.

7. Координирането като функция на управлението.

Предназначение на делегирането. Основни принципи и изисквания за преодоляване на организационните и психологическите бариери при делегирането. Създаване на условия и предпоставки за ефективно делегиране.

8. Контролът като функция на управлението.

Същност и дефиниция. Субект, обект и предмет на контрола, принципи, цели и съдържание на контролната дейност. Планиране на контролната дейност в институциите от системата на предучилищното и училищното образование. Роля на контрола за постигане на съответствие с държавните образователни стандарти. Критерии и показатели на оценка.

9. Организационна структура на училището, детската градина, центъра и др.

Принципи за структуриране на организациите. Видове организационни структури - линейна, функционална, линейно-функционална, матрична, проектна и др. Индикатори на ефективната организационна структура.

10. Качество и ефективност на образованието и обучението.

Същностна характеристика, индикатори и фактори за качество и ефективност. Управление на качеството и ефективността в училището, детската градина, центъра и др.

11. Стил на управлението – същност и дефиниране.

Типология на управленския стил. Съвременни теории за лидерството и тяхното използване в управлението на институциите. Методи за споделяне на властта в процеса на управление на училището, детската градина, центъра и др.

12. Организационна култура – същностна характеристика и дефиниция.

Роля на училищния лидер за развитие на организационната култура и за формиране на ефективни екипи. Принципи и изисквания за професионално ръководство (мениджмънт) на институциите от системата на предучилищното и училищното образование.

13. Информацията като предмет на управлението.

Система за информационно обезпечаване на училищното управление. Повишаване на ефективността на педагогическото общуване в институциите от системата на предучилищното и училищното образование. Роля на съвременните информационни и комуникационни технологии (ИКТ) за рационализиране на училищния мениджмънт.

14. Управленско решение – същностна характеристика и дефиниция.

Процес на подготовка, вземане, реализация и контрол на изпълнението на решенията. Повишаване на качеството на решенията в управлението на институциите. Стил на вземане на решения. Управленска отговорност за решението. Включване на педагогическата колегия в процеса на подготовката, вземането, изпълнението и контрола на решенията.

15. Иновация и иновационно развитие (иновационен процес).

Управление на иновационните процеси в институциите от системата на предучилищното и училищното образование. Откриване, популяризиране и разпространяване на добри педагогически практики. Стимулиране на иновационната дейност в училището, детската градина, центъра и др.

16. Управление на промяната в системата на образованието

Същност и характеристики на управлението на промяната. Подходи за управление на промяната.

II. ОБЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ

Процедурата за придобиване на четвърта професионално-квалификационна степен по управление на образованието се провежда от изпитна комисия. Изпитът на кандидатите се изразява в писмено разработване на проблем по тема от изпитната програма, изтеглена на лотариен принцип.

От кандидатите се очаква да покажат систематизирани знания по проблематиката, умения за научно-мениджърска интерпретация, както и за посочване и обосноваване на връзки с други теми от програмата. В писмените си разработки кандидатите следва да дадат в теоретико-приложен план убедителни доказателства за своята професионална компетентност. Да покажат, че не само познават проблемите, но и че умеят да ги анализират и решават правилно (и самостоятелно) в съответен контекст на практическата дейност.

Изпитът е анонимен. Анонимността на авторите се разкрива след като приключи проверката на техните писмени разработки и се оформят оценките. Всяка разработка се преглежда от изпитната комисия и след това се взема консенсусно решение за оценката, която се оформя с точност до 0.50. При нейното оформяне се вземат под внимание езикова култура и авторският стил на кандидатите. Решението за оценката се мотивира с кратка рецензия, която се подписва от членовете на комисията.

Изпитът е успешно положен при оценка най-малко мн. добър (4,50).

Оценката на изпитната комисия е окончателна и не подлежи на преразглеждане.

III. ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

Влайков, С. Социалният конфликт. Развитие, управление, разрешаване, С., 2004.

Джонев, С. Социална организация. С., 2000.

Донъли, Д. и др. Основи на мениджмънта. С., 2005.

Дракър, П. Ефективното управление. "Класика и стил", С., 2002.

Дракър, П. Иновации и предприемачество. "Класика и стил", С. 2002.

Дракър, П. Практика на мениджмънта. "Класика и стил", С., 2001.

Карабелъова, С. Управление и развитие на човешкия потенциал: конкурентното предимство на организацията. С., 2004.

Маринов, Д. Делегираните бюджети - оптимизация и стандартизация. „Стратегии на образователната и научната политика”, №2, с. 90-95, С., 2001.

Петров, М. Училищното управление. С., 2001.

- Петров, П. Ресурси за управление на ученето в условията на информационното общество, Съвременният учител и предизвикателствата на информационното общество, Университетско издателство "Св. Климент Охридски", 2020
- Петров, П., Приложение на „BYOD“ стратегия в процеса на обучение, XIX международна научно-практическа конференция «Взаимодействие на преподавателя и студента в условията на университетското образование: теории, технологии, управление», Екс-Прес гр. Габрово, 2019
- Петров, П. Основни фактори на промяната при внедряване на съвременни образователни технологии в училище, Годишник на СУ „Св. Климент Охридски”, 2013
- Петров, П., Питекова, Р., Финансиране на училището в условия на делегиран бюджет, Годишник на СУ „Св. Климент Охридски”, книга Педагогика, том 105, 2011
- Питекова, Р. Въведение в маркетинга на образованието. С., 2011
- Питекова, Р., Мотивация на учителите за педагогически труд. . София, 2010
- Катански, Ч. Европейски приоритети в български контекст – перманентно образование и учене през целия живот, „Веда Словена-ЖГ”, С., 2005.
- Катански, Ч. Ученето през целия живот като модерна образователна парадигма. Bulgarian Journal of Science and Education Policy, Volume 2, Number 1, p. 91-105, С., 2008.
- Катански, Ч. Основни тематика и термини на образователния и училищен мениджмънт (управление на образованието). СИЕЛА Програма образование, С., 2014.
- Oblinger, D., Learning Spaces, Educase, Boulder, 2006
- Buckingham, D. (2007), Beyond Technology: children's learning in the age of digital culture. Polity, Cambridge,
- Fullan, M. The Challenge of Change, Start School Improvement Now, (2003) second edition. Toronto
- Hopkins, D., Wideen, M. (1984) Alternative perspectives on school improvement. Falmer, London
- Jenkins, H. (2008) Convergence culture: where old and new media collide. New York University Press, New York; London
- Making a European Area of Lifelong Learning a Reality, COM (2001) 687, Brussels, 2001.

Издания на ДИУУ:

- Диалогът в образованието - съвременност и перспективи. Съставители: Димитър Веселинов, Петър Петров, М. Тотоманова. София, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2021.
- Съвременният учител и предизвикателствата на информационното общество, съставители: Росица Пенкова, Петър Петров. Университетско издателство "Св. Климент Охридски", София, 2020
- Квалификацията на учителите в Департамента за информация и усъвършенстване на учители, съставител: Росица Пенкова. Университетско издателство "Св. Климент Охридски", София, 2020

- Взаимодействието между средно и висше образование като фактор за повишаване качеството на образованието, съставители: Росица Пенкова, Петър Петров, Университетско издателство "Св. Климент Охридски", София, 2019.
- Съвременни педагогически технологии в образованието, съставители: Росица Пенкова, Катя Стоянова. Университетско издателство "Св. Климент Охридски", София, 2018
- Модернизация на образованието, съставител: Росица Пенкова. Университетско издателство "Св. Климент Охридски", София, 2017
- Съвременното училище и квалификацията на учителите, съставител: Росица Пенкова, Университетско издателство "Св. Климент Охридски", София, 2016
- Учителят и модернизиранието на образованието – национални и европейски практики съставител: Росица Пенкова, Университетско издателство "Св. Климент Охридски", София, 2015
- Традиции и иновации в образованието, съставители: Даниела Миткова, Николина Цветкова
Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2014
- 60 години Департамент за информация и усъвършенстване на учители, съставители: Росица Пенкова, Захари Захариев, Даниела Миткова. Университетско издателство "Св. Климент Охридски", София, 2013.
- Учителят: призвание, компетентност, признание, София, ДИУУ 2011

Списания:

Електронно списание на ДИУУ "i-Продължаващо образование", ISSN: 1312-899X,
<https://diuu.bg/emag/>